

"להיות חופשי אין משמעו רק להתיר את הכבלים,
אלא לחיות באופן שיכבד ויחזק את חירותו של הזולת." (גלסון מנדלה)

אזכור ומזרח יקרים, שובפנו אלסד:
שנחג המשיכה בגופה העשייה!
אנו שמחים לעדכן אתכם על כל מה שעשה כאן באופקים האחרונים,
על כל מה שמחיל, ועל מה שעדיין מגבש על אש קטנה.
וכן ההצלחות והזוג את המיזם,
האחרונים והמוסדות על יצירת השותפות האמון וההחלטה
ונצח את כולנו כי נצד אלמנ ואלפרים בין מיזם ומיזם המצד!
אז פסח שמח!

בשם צוות שנחג
שרה'ה שנחג-וורטמן

קהילת אורח ארבעה באביה/אנשים

במהלך שנת 2012 התחלנו בשותפות רחבה עם החברה למתנ"סים. זהו מהלך חמש-שנתי בתמיכת הפדרציה היהודית של ניו-יורק. יחד עם החברה למתנ"סים יצאנו למסע שבו מסייעת שדמות לחברה להגשים חלום ולהפוך להיות גוף מרכזי בקידום קהילתיות ובינוי קהילה בחברה הישראלית. בתהליך זה שדמות מספקת את הידע המקצועי והאקדמי בתחום בינוי קהילה, המבוסס על התפיסה הייחודית שלה ועל הניסיון הרב בעבודת שטח. במהלך שנת הפעילות הראשונה, ליווה צוות שדמות בראשות ד"ר שרלה שדמי-וורטמן, מנהלת שדמות וראש מסלול מנהיגות בקהילה בחוג לחינוך חברתי קהילתי (חח"ק) ודני מירז, ראש תחום בינוי קהילה בשדמות ומרצה בחח"ק, את החברה למתנ"סים בתהליך עמוק ומשמעותי ללמידת נושא הקהילה והקהילתיות והשפעתם על תפיסת התפקיד של הארגון ועל החזון הארגוני. במקביל, נפתח באורנים קורס ראשון למנהלי-ביניים של החברה שאותו מובילה ד"ר מרב סולומון, מנהלת התערבויות בשדמות ומרצה בחוג לחח"ק. השנה, לקראת פסח, נפתח קורס נוסף המיועד למנהלי התוכן והמטה של החברה בהובלתה של בתיה וולף, ראש תחום קיימות קהילתית ומרצה בחוג חח"ק. אנו עומדים בפני פתיחת מערך שלם של קורסים לכלל מנהלי החברה והצוות המקצועי שלה. המטרה: העמקת הידע והפיכת החזון והמטרות של החברה למתנ"סים לכלי פעולה מעשיים בשטח, תוך ליווי עומק של מתנ"סים מסוגים שונים בחברה הערבית, החרדית, העירונית והכפרית. בתחילת חודש אפריל הגיע לאורנים לביקור רז פרויליך, המנכ"ל החדש של החברה למתנ"סים לתת את ברכת הדרך למהלך.

שרלה מנחה במסע של שלושה ימים למנהלי המתנ"סים

בינוי קהילה בלח האזינו

המועצה האזורית עמק המעיינות נמצאת בשנים האחרונות בתנופה חברתית חינוכית וקהילתית משמעותית. צוות שדמות בראשותה של ד"ר מרב סולומון, בשיתוף עם המועצה האזורית, פועלים לפיתוח החוסן הקהילתי והאישי בעמק המעיינות תוך הטמעת תפיסות ומיומנויות קהילתיות. הפעולות מתבצעות בשלוש זירות חשובות:

1. ליווי היחידה לפיתוח קהילתי בתהליכי בינוי קהילה ביישובים.
2. שותפות עם "ערי חינוך" בליווי עובדי המועצה לקידום יזמות אישית ופיתוח קהילתי.
3. הובלת השלב הראשון בקורס עבודה ניהולית להכשרת מנהלי קהילות עתידיים מבין תושבי העמק.

העבודה המגוונת מאפשרת יצירת שינוי מהותי, מקיף ושיטתי, אשר יקדם את החוסן של תושבי העמק במישור האישי, הארגוני-מועצתי והקהילתי. זוהי עשייה מאתגרת, מחכימה, מקדמת ובעיקר מרגשת בהישגיה והשלכותיה.

כפר לויסר אקרא המצטב קהילתי

במהלך השנה האחרונה עבד צוות "קהילה בחברה הערבית" בראשות סחר מחמיז במספר יישובים ערביים בהקמה ובליווי של קבוצות פעילים. המנחים של שדמות ליוו את קבוצות הפעילים השונות (נשים, צעירים) בתהליכים ארוכי טווח ליצירת חוסן קהילתי חוצה-חמולות עבור כלל הקהילה, ובנייה של חוזקות מקומיות להעצמת המשאבים המקומיים. אחד הכפרים שקיבלו ליווי הוא הכפר מייסר, הנמצא באזור המשולש הצפוני בשטח השיפוט של מועצה אזורית מנשה. הכפר מורכב מארבע חמולות עיקריות שמקיימות ביניהן יחסי אחווה, אך החיבור של התושבים אל העשייה הכלל-קהילתית בכפר - דלה מאד. רמת השירות של השלטון המקומי דלה גם היא בעיני התושבים. יחד עם זאת, מסתמנת נטייה גבוהה לשינוי מכל הגורמים המעורבים. אז מה עשינו שם? יחד עם היחידה לפיתוח קהילתי, מלווה שדמות קבוצה של 12 פעילים במטרה להכיר ולראות זה את זה במבט חדש, לחשוב יחד באופן יצירתי וחוצה חמולות ולהוביל לפיתוח תכניות ומשאבים חדשים מתוך פוטנציאל הנכסים הקהילתיים שקיימים בכפר. עד כה התקיימו 18 מפגשים, וכעת הקבוצה בשלבי תכנון של פרויקט קהילתי משותף.

מפגש בתכנית "בשביל קהילה" בשביל עמק המעיינות

בונים גינה קהילתית במעונות אורנים

הפינה הזונוג הסטודנטים / אורנים קהילתי

תחום "צעירים בקהילה" בשדמות בראשותה של **ליאת ליטמנוביץ** החל השנה לפעול במעונות הסטודנטים במכללת אורנים במטרה להפוך את החיים במעונות לחיי קהילה משמעותיים. ראשית, הוקמה קבוצה בשם "פעילי המעונות" שנפגשת באופן קבוע ווולונטרי ומובילה פעילויות המפגישות בין דיירי המעונות. הפעילות במעונות מיועדת לפתוח צוהר ליזמות חברתית ואקטיביסטית ולהתנסות בחיי קהילה. הקבוצה כבר ארגנה ערבי תרבות, ימי שיא, ארוחות שישי משותפות וגינה קהילתית המשרתת את כל דיירי המעונות. זוהי קבוצה פתוחה שמזמינה את כלל דיירי-המעונות לקחת חלק בהובלת המרחב הציבורי המשותף. הקבוצה קמה בעידודם של פרופ' **יערה בר-און** – נשיאת אורנים, **נגה בוטנסקי** – מנכ"לית אורנים, **ביני תלמי** – דיקן הסטודנטים, **בת אל קטרוזה** - יו"ר אגודת הסטודנטים, **יוסי ניסים** - מנהל המעונות וגלית **בן אבו ולורט קאופמן** - רכזות המעונות.

היום את הצפון בלחנז' - לחשיך בקופה הדשייה

בבתי-ספר רבים ובפנימיות ביישובים בצפון הארץ, לומדים מאות בני נוער שלא מצליחים לעמוד בדרישות הלימודיות, סובלים מניתוק חברתי ובעיות בבית, ונמצאים בסכנת היפלטות מהמערכת. "שדמות" הקימה תכנית ייחודית לסטודנטים: **"שמים את הצפון במרכז"**. התכנית מייצרת מסגרות עבודה עם נוער בסיכון בבתי-ספר ובכפרי-נוער.

"שמים ת'צפון" – פועלת זה 8 שנים בחמישה מוקדי חינוך שונים: פנימיית שדה יעקב (X2), תיכון דיר אל אסד, אורט נצרת ומקיף בית גין. בתכנית משתתפים כ-31 סטודנטים, בהם 5 רכזים, אשר תומכים ומלווים כ-120 בני-נוער ברמות סיכון שונות, בשדה החברתי ובשדה הלימודי. עד כה התקבלו משובים נפלאים על השפעת התהליך החינוכי שיצרו הסטודנטים בעבודתם עם בני הנוער. כמו-כן נערכו שני כנסים משמעותיים שבהם קיבלו הסטודנטים העשרה והכשרה נוספת במגוון נושאים.

במהלך השנה האחרונה, נוצר שיתוף פעולה מיוחד במינו בין **"שמים ת'צפון"** לבין **ורדית מקלר**, מנהלת **תכנית המצטיינים** במכללת-אורנים. המטרה: להפוך את קבוצת המצטיינים ל"חבורת משימה" אקטיביסטית ומעורבת.

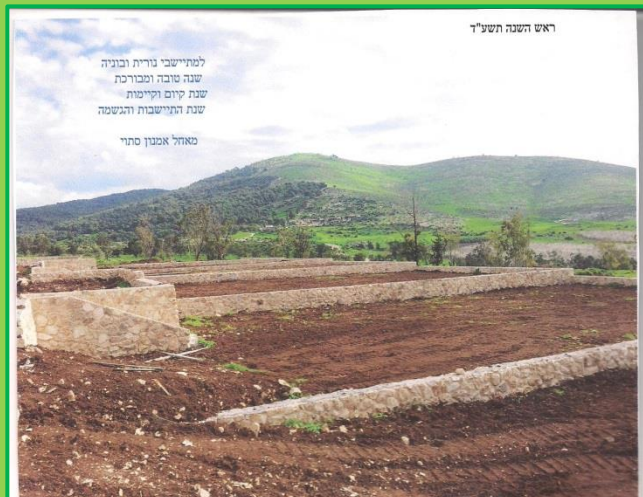
יובל פרידמן מנהל התכנית, ליווה במהלך סמסטר א' תהליך להעמקת הקשרים בין חברי קבוצת הסטודנטים המצטיינים לכדי חבורה והכנתם לקראת המשימה החברתית שלקחו על עצמם ליישם בסמסטר ב'. המשימה שנבחרה: חיזוק השפה העברית בקרב בני-נוער בכיתת נעלי"ה בפנימיית נהלל. חבורת הסטודנטים מפעילה את התלמידים במגוון מתודות ללימוד השפה ומהווה מודל לעבודה משתפת ומחזקת לתלמידים.

כנס "שמים את הצפון במרכז" באורנים

בשנה האחרונה התרחב צוות "קיימות קהילתית" בראשות **בתי וולף** וקלט שתי מנחות חדשות: **תמר בודק ונירית קורן-לורנס**. התרחבות הצוות מייצרת הזדמנויות חדשות ומיוחדות לעבודה רוחנית ומקיפה במספר מישורים ומייצרת השפעה רחבה בקהילות בהן אנו עובדים. דוגמה לכך היא הליווי שמעניק צוות קיימות ליישוב החדש "נורית" שנמצא בשלבי הקמה במועצה האזורית גלבוע, ומתוכנן להיות ישוב אקולוגי. בשלב זה, מתחבטים התושבים לעתיד בשאלות הנוגעות לאופי היישוב העתידי ומתחילים להתנסות ביצירת מסגרות פעולה ווולונטריות להנעת תהליכים ביישוב, שיובילו לתחושת שייכות וקהילתיות. צוות הקיימות מלווה את התושבים ב-3 וועדות: ועדת הצוות המוביל, ועדת קיימות וועדת חינוך. בהנחיית שדמות, עוברות ועדות אלה תהליכים של למידה על תפקידן של מערכות החינוך, התשתיות וההנהגה ביצירת זהות קהילתית ותחושת קהילתיות, ומתכננות אירועים והקמת מנגנונים שיעצבו את הישוב על-פי חזונם.

ורית - ישוב אצל בישראל

חלקות ביישוב רגע לפני הקמת הבתים הראשונים

מבזק קיטור בקהילה

אנו גאים לספר על פתיחתו של מחזור נוסף של קורס "הובלת תהליכים קהילתיים בקיימות", שמתקיים באורנים זו השנה השנייה. השנה, לוקחים חלק בקורס בעלי תפקידים ברשויות כגון רשות הטבע והגנים, רשות העתיקות והרשויות המקומיות. המשתתפים בקורס מרחיבים את הידע וההבנה שלהם על הקשר בין קהילה, סביבה וזהות מקומית, ומקבלים כלים מעשיים בהובלת שינויים סביבתיים עם, בתוך ולמען הקהילה. את הקורס מובילות **תמר בודק ובתיה וולף**.

משתתפי הקורס בסדנה

מנדל דרום - מאירי מנחה בשדמות

"מנדל דרום" היא קבוצה של פעילים מהפזורה הבדואית בדרום המשתתפים בתכנית למנהיגות מטעם ביי"ס מנדל בנגב. הקבוצה הגיעה לשדמות ליומיים של הכשרה מרוכזת, במסגרתה נחשפו חבריה לתיאוריה של התפיסה הקהילתית ויצאו לשטח לראות כיצד מיושמת התפיסה הלכה למעשה (בישובים כעביה ומייסר שאותם מלווה **סחר מחמיד** משדמות). התכנים הנלמדים עובדו באמצעות תיאטרון פלייבק שהונחה ע"י **מייג' מאירי** מנחה בשדמות. היו אלה יומיים מוצלחים ומעצימים עבורנו, וגם עבור החברים מ"מנדל דרום":

"עם שקיעתן של החוויות והתובנות שנערמו ביומיים המרתקים שעברנו יחד, זוהי הזדמנות טובה להודות לכם כך שיצרתם כל כך הרבה מהן. השקעת הצוות שלכם שליווה אותנו, הידע הרב והניסיון שניכר בכל אחד מהמפגשים שערכנו ניכרו והביאו את הקבוצה שלנו לרובד חדש של הבנת המציאות בה הם פועלים. תודה (עם חיובים וקריצות...), על הסבלנות בבניית התוכנית, על הרגש והאמפטיה, על הכלת הקבוצה, על המקצועיות ועל הידע הרב". (ד"ר איציק אהרונוביץ, רכז התכנית).

בית פגש לאימהות ותינוקות באלוף אורנים

מפגש בבית הפתוח

ב-24 במרץ פתחה מכללת אורנים את שעריה למפגשים חד שבועיים של אימהות לאחר לידה (הבית הפתוח לאימהות ותינוקות). זוהי יוזמה משותפת של **ד"ר סמדר דולב ואורית דרור** מהחוג לגיל הרך ושל **דפנה נוימן** מנהלת תכנית "אם לאם בקהילה" בשדמות, בתמיכתה ועידודה של מנכ"לית אורנים – **גה בוטנסקי**. היוזמה הועלתה מתוך הערכה והבנה כי התקופה שלאחר הלידה מכילה אושר גדול בצד בלבול ומורכבות בעיקר לסטודנטיות אימהות. ה"בית הפתוח" הוא מסגרת ייחודית, חמה ומאפשרת שמעניקה לאימהות לתינוקות רכים העשרה, תמיכה וידע. המפגשים מתקיימים בימי שני בשעות הבוקר באחד מחדרי המכללה שאובזר בהתאם. במפגשים עולים נושאים כמו: בכי ושינה של תינוקות, מגע ומשחק, סיפורי הלידה, זוגיות ומיניות, המשפחה המורחבת, חזרה לעבודה ועוד נושאים. הבית הפתוח נועד לתת מענה לאימהות מתוך המכללה (סטודנטיות, סגל ומנהלה) ולאימהות מיישובי הסביבה (טבעון, רמת ישי, יוקנעם, עמק יזרעאל).

מתקיים בכל יום שני בין השעות 10:00-13:00 בבית 14 במכללת אורנים.

סנד אישה - (שם במלואו) האיום

באוקטובר 2013 פתחנו את הקורס הראשון של "מסע אישה – נשים במעגל החיים". הקורס יועד לנשים בגיל המעבר המחפשות שינוי והרחבה של מעגלי ההשפעה שלהן במרחב הציבורי וקהילתיהן, לאחר שעשו לביתן. תקופת "אמצע החיים" היא הזדמנות להתבוננות במה שנאסף. במה שנחוה בתוכנו עד כה, ובמה שעוד עתיד להיוולד בנו בשנים שיבואו. הקורס איפשר למידה, התבוננות ועשייה מתוך ואל תוך תקופה זו בחיינו כנשים. הקורס התבסס על למידה תיאורטית, סדנאות במגוון נושאים, התנסות בעבודה בתנועה ובצבע, התנסות מעשית ביוזמה בתוך קבוצות וקהילות. בקורס השתתפו כ-11 נשים ממקומות שונים בארץ ומתחומי עיסוק שונים. צללנו אל נבכי חוכמת הגוף והנפש הנשית, רקדנו יחד ולחוד, ופגשנו שוב את חוכמת הקהילה ואת כוח הריפוי שיש בה. בסיום הקורס הציגו התלמידות שלל יוזמות בקהילה: מפגשי אימהות למתבררות, מעגלים לנשים מהחברה הערבית, ליווי לילדים שמטפלים בהוריהם המבוגרים, קבוצות לנשים יוצרות ועוד. הקורס רכז והונחה ע"י **דפנה נוימן** והונחה בשותפות עם **ד"ר תמר שבט** - מומחית לצמחים ורפואה אנתרופוסופית, **רוית יסעור** - מייסדת מרכז "תדרים בתנועה", **איילת אילני** - סוציולוגית ויועצת ארגונית ומרצה באורנים.

מיטוס האם המושלמת - פנטזיה לול לזכאוג

תכנית "אם לאם בקהילה" בשיתוף חוגלה-קימברלי בפרויקט "50 סדנאות להעצמת נשים" - לציון 50 שנה לחוגלה-קימברלי. במסגרת הפרויקט, מעניקה תכנית "אם לאם בקהילה" 10 מפגשים במתנה לנשים בנושא: "מיטוס האם המושלמת - פנטזיה מול מציאות". זוהי הרצאה חווייתית שמאפשרת להתבונן במובן מאליו החברתי הקשור באימהות, במיתוס האם המושלמת ולפגוש את האימהות שלנו כפי שהיא נראית במציאות המורכבת היומיומית. הזדמנות לשים את האימהות במרכז הבמה, ולתת לה מקום של כבוד.

המפגשים הציפו את מרכזיות האימהות בחיינו ואת המציאות שבה מלאכת האימהות נותרת שקופה ובלתי מוכרת. המשתתפות נחשפו אל תפיסות העולם החברתיות שהובילו אותנו אל השאיפה להיות "אימהות מושלמות", אל המקומות המורכבים והכואבים שבאימהות ולקשת הרחבה של רגשות שמופיעים בתוכה. במהלך ההרצאות והסדנאות עלה ביתר שאת הצורך לשוב אל אורחות חיים שיש בהם ערבות הדדית, קהילתיות, שיתוף ושותפות, ועד כמה הם יכולים להוות מקום מרפא עבור נשים רבות.

את הסדנאות וההרצאות מובילות דפנה נוימן ותמר מור סלע משדמות.

דפנה נוימן בהרצאה

משתתפות בהרצאה עם מתנת חוגלה

הדפיוק לנפאל

אנו שמחים לעדכן כי הרחבנו את פעילותנו בנינו קהילה אל מחוץ לגבולות ישראל. בשנתיים האחרונות בנינו שותפות עם ארגון "תבל בצדק" העוסק ברתימת צעירים מישראל ומהעולם לעבודת התנדבות במדינות עולם שלישי. הארגון מתמקד בהעצמת קהילות מוחלשות תוך שימוש בכוחות מקומיים ליצירת חוסן קהילתי. מזה כשנתיים מלווה הארגון באופן קבוע ע"י ד"ר שרלה שדמי-וורטמן, מנהלת שדמות וראש מסלול מנהיגות בקהילה בחוג לחינוך חברתי קהילתי במכללת אורנים. במסגרת השותפות נערך קורס שנתי באורנים של אקטיביזם ומעורבות בעולם השלישי, במסגרתו יצאה קבוצה של סטודנטים משנתונים ג' וד' לנפאל לעבודה קהילתית חינוכית של חודש ימים בתחומי נוער, נשים, חינוך, חקלאות והגיל הרך בליווייה של שרליה. היוזמה קיבלה את ברכתה של שגרירות ישראל בנפאל וזכתה להדים רבים במכללה. בערב מיוחד שנערך לסיכום המסע סיפרו הסטודנטים על הטלטלה של הסיור ותרומתו הגדולה לעיצוב דרכם כמחנכים לעתיד.

שרליה וסטודנטים מאורנים בנפאל

מה לזכאוג?

מועצה אזורית זבולון פנתה למכללת אורנים בבקשה ללוות תהליך הקמת ביי"ס תיכון קהילתי, מתנ"ס ושירותים קהילתיים נוספים לתושבי הכפרים הערביים במועצה: איבטין, חואלד וראס עלי. למשימה גוייס בשלב ראשון צוות הכשרת המורים העל יסודי מטעם הפקולטה לחינוך - דר' דינה לרון, פרופ' שוש לשם ודר' דוד נצר וצוות שדמות - דר' שרלה שדמי-וורטמן, דודו שוובר, מיקי רון, וסחר מחמיד.

מכללת אורנים נקראה ע"י מועצה אזורית מגידו, בשידוכה של רונית הראל, להקמת ביי"ס יסודי ביוספרי חדש בתחומה. התהליך כולל ליווי של 3 צוותים: צוות גישות פדגוגיות בראשותה של פז אלניר, ראש המסלול לחינוך והוראה לבי"ס היסודי, צוות חינוך בונה קהילה בראשותה של בתיה וולף, מנהלת תחום קיימות קהילתית בשדמות ומרצה בחח"ק, וצוות חינוך בלתי פורמאלי בראשותה של מיקי רון, מנהלת שותפויות ופיתוח משאבים בשדמות ומרצה בחח"ק.

שדמות - המרכז למנהיגות בקהילה, במכללה האקדמית לחינוך אורנים, קריית טבעון 36006.

טל': 04-9838886/7 ; פקס: 04-9838928

דוא"ל: Shdemot@oranim.ac.il ; אתר: www.shdemot.oranim.ac.il

